

Het kaartspel Boekenpraat expert

Met het kaartspel Boekenpraat expert praten de leerlingen klassikaal, met de leerkracht of onderling over een boek dat ze hebben gelezen. Op elk kaartje staat één hoofdvraag en op sommige kaartjes staan ook vervolgvragen.

Boekenpraat expert is speciaal ontwikkeld voor groep 6 t/m groep 8 en sluit hiermee passend aan bij het kaartspel Boekenpraat, bedoeld voor groep 3 t/m groep 5.

Doel

De leerlingen werken aan hun mondelinge taalvaardigheid en leesmotivatie door hun kennis en mening over boeken met elkaar te delen.

Voor wie?

Boekenpraat expert is ontwikkeld voor de lezers van groep 6, groep 7 en groep 8, maar je kunt als leerkracht de kaartjes ook naar eigen inzicht inzetten.

Let erop dat de leerlingen het beste eerst onder begeleiding van de leerkracht kunnen oefenen met het kaartspel voordat ze hiermee in groepjes of zelfstandig gaan werken. We raden daarom aan om klassikaal te beginnen met de kaartjes. Als leerkracht model je hoe je de vraag beantwoordt en vraag je de leerlingen daarna zelf antwoord te geven. Uiteindelijk zullen de leerlingen de kaartjes zelfstandig kunnen gebruiken. Houd wel in gedachten dat je als leerkracht altijd even rondloopt, meeluistert en feedback geeft waar nodig.

Mondelinge taalvaardigheid

Om goed te leren lezen, is het van belang om de bredere taalvaardigheid te betrekken. Uit onderzoek weten we namelijk dat mondelinge taal en leesvaardigheid elkaar versterken. Samen napraten over teksten zet leerlingen aan het denken, stimuleert hun taal- en woordenschatontwikkeling en zorgt ervoor dat zij tot een beter tekstbegrip komen. Daarnaast kan het sociale element van samen over boeken praten ook een positief effect hebben op de leesmotivatie.

Technisch leesniveau

Alle technische leesmoeilijkheden kunnen in de kaartjes voorkomen.

Zes soorten kaarten

Er zijn drie soorten kaartjes, oplopend in denkniveau. De denkniveaus sluiten aan bij de denkniveaus 1, 2 en 3 uit het Boekenpraatspel voor de onderbouw. De kaartjes zijn te herkennen aan de verschillende kleuren.

Gele kaartjes	Denkniveau 4
Oranje kaartjes	Denkniveau 5
Paarse kaartjes	Denkniveau 6

Zie het hoofdstuk *Niveaus en voorwaarden* op pagina 4-5 voor de volledige uitleg bij de niveaus.

Zie pagina 6-11 voor alle vragen die op de verschillende kaartjes staan.

Planning en werkvormen

Als leerkracht bepaal je zelf wanneer en hoelang je een vragenkaartje inzet. Zorg er wel voor dat deze tijd nooit ten koste gaat van de tijd die staat voor de leesles.

Neem na afloop altijd een paar minuten de tijd om na te bespreken. Hoe is het gegaan? Wie had er een heel leuke vraag, of een bijzonder antwoord?

De kaartjes zijn op veel verschillende manieren in te zetten. Enkele voorbeelden zijn:

Klassikaal

De leerlingen praten met begeleiding van de leerkracht over een boek. Dit kan een boek zijn dat iedereen kent (omdat het bijvoorbeeld is voorgelezen), of je vraagt leerlingen iets te vertellen over een boek dat ze zelf hebben gelezen.

Je kunt dit bijvoorbeeld doen tijdens het moment voor boekpromotie of zo nu en dan als afsluiting van het vrij lezen.

In tweetallen of kleine groepjes

De leerlingen praten zelfstandig of met begeleiding van de leerkracht over een boek. De leerlingen kunnen praten over hetzelfde boek of allebei over een ander gelezen boek. Je kunt dit in circuitvorm doen, waarbij je bijvoorbeeld 5 keer 3 minuten aanhoudt.

Tijdens een boekbespreking

Je kunt na afloop van een boekbespreking een kaartje trekken om een vraag aan de leerling te stellen.

Individueel

De leerling geeft schriftelijk antwoord op de vraag op een kaartje, of bereidt het antwoord voor waarna het mondeling wordt nabesproken.

Niveaus en voorwaarden

Voor elk van de drie kaartsoorten kun je in de tabel zien welke vaardigheden, concepten en begrippen nodig zijn om (zelfstandig) aan de slag te gaan met het kaartspel. Hiervoor is in ieder geval een basisbegrip of -vaardigheid nodig. Door middel van het kaartspel oefenen de leerlingen hiermee en ontwikkelen ze zich steeds verder.

De gevraagde vaardigheden, concepten en begrippen op de kaarten zijn oplopend. Een leerling moet de vaardigheden van de gele kaartjes (enigszins) beheersen, voor hij of zij naar de oranje kaartjes gaat. Een leerling die met de paarse kaartjes verdergaat, moet de vaardigheden voor de gele en oranje kaartjes eerst beheersen.

Kleur	Sociale en mondelinge vaardigheden
	Eigen mening kunnen onderbouwen in een gesprek aan de hand van emotieve argumenten.
	Het herkennen van verschillende emoties in een verhaal.
	Het mondeling samenvatten van de kern van een verhaal.
	Het maken en uitleggen van een (beginnende) verhaaltechnische analyse.
	Het begrijpen van de achtergrond en gevoelens van personages en daaruit voortkomende gedragingen.

De volgende begrippen en concepten met betrekking tot boeken komen aan bod, waar de leerlingen een (basaal) begrip van zouden moeten hebben.

Kleur	Concepten en begrippen die duidelijk moeten zijn m.b.t boeken
Yellow	Boeken kunnen bij verschillende genres horen (bijvoorbeeld griezelverhaal, historisch verhaal, romantisch verhaal).
Yellow	Personages in een boek ervaren verschillende emoties.
Yellow	Een boek kan een proloog en een epiloog hebben.
Yellow	Je kunt verbanden leggen tussen een boek en je eigen leven.
Yellow	Je kunt een voorkeur hebben voor een bepaald genre, onderwerp of schrijver.
Yellow	Je kunt boeken met elkaar vergelijken.
Orange	De verhaallijn van het boek hoeft niet persé chronologisch opgebouwd te zijn.
Orange	Een boek kan een plottwist, een onverwachte wending in het verhaal, bevatten.
Orange	De tijd die in het verhaal verstrijkt, wordt ook wel de vertelde tijd genoemd.
Orange	Een boek kan verteld worden vanuit verschillende perspectieven.
Orange	Personages kunnen een persoonlijke ontwikkeling doormaken.
Orange	De setting in een verhaal kan de sfeer beïnvloeden, bijvoorbeeld een vrolijk verhaal dat zich overdag op een zonnig strand afspeelt.
Orange	Een boek kan bepaalde thema's (zoals armoede, dierenliefde of familieproblemen) met een indirecte boodschap bevatten waarvan je kunt leren.
Orange	In een boek kan een complex probleem met verschillende oorzaken voorkomen.
Orange	De titel van het boek heeft een betekenis.
Purple	Een auteur heeft een schrijfstijl, gekenmerkt door bijvoorbeeld veel of weinig dialoog, humor, beeldspraak, clichés of andere stijlmiddelen.
Purple	Boeken kunnen je helpen om over grote onderwerpen na te denken, zoals culturele achtergrond.
Purple	Boeken hebben (vaak) een bepaalde doelgroep.
Purple	Een boek kan spelen met tijd door middel van flashbacks of flashforwards.
Purple	Het perspectief van een personage beïnvloedt het verhaal.
Purple	Een boek bouwt vaak de spanning op tot de climax, het hoogtepunt van het verhaal.

Vragen per niveau

Vragen niveau 1

Onderstaande vragen staan op de gele kaartjes.

1. Bij welk genre hoort dit boek?
(Bijvoorbeeld griezelverhaal, historisch verhaal of romantisch verhaal.)
Waarom past het boek bij dit genre?
2. Zou jij nogmaals een boek over hetzelfde onderwerp van hetzelfde genre willen lezen?
Waarom wel of niet?
3. Noem een ander boek dat je hebt gelezen en dat totaal niet op dit boek lijkt.
Wat zijn de verschillen?
Welk boek vind jij leuker?
4. Heeft dit boek een proloog (inleidend stuk) en/of een epiloog (afsluitend stuk)?
Kun je deze kort samenvatten?
5. Als je het boek in één zin zou moeten samenvatten, welke zin zou dit dan zijn?
En lukt het in één woord?
6. Lijkt dit boek een beetje op jouw eigen leven?
Hoe dan?
Of juist helemaal niet?
7. Welke gevoelens ervaart de hoofdpersoon allemaal gedurende het verhaal?
Waardoor komt dat, denk je?
Voel jij je ook weleens zo?
8. Welk personage buiten de hoofdpersoon om zou ook zijn of haar eigen boek moeten krijgen?
Waar zou dat verhaal dan over gaan?
9. Bedenk of je jouw boek wel of niet aan anderen zou aanraden.
Probeer dan in één minuut iemand anders te overtuigen om jouw boek wel of niet te lezen.

Vragen niveau 2

Onderstaande vragen staan op de oranje kaartjes.

Vraag 1 tot en met 9 komen ook voor op de gele kaartjes.

Bij sommige vragen is de formulering hier op een hoger niveau.

Vraag 10 tot en met 22 komen niet voor op de gele kaartjes.

1. **Bij welk genre hoort dit boek?**
(Bijvoorbeeld griezelverhaal, historisch verhaal of romantisch verhaal.)
Waarom past het boek bij dit genre?
2. **Zou jij nogmaals een boek over hetzelfde onderwerp van hetzelfde genre willen lezen?**
Waarom wel of niet?
3. **Noem een ander boek dat je hebt gelezen en dat totaal niet op dit boek lijkt.**
Wat zijn de verschillen?
Welk boek vind je leuker?
4. **Heeft dit boek een proloog (inleidend stuk) en/of een epiloog (afsluitend stuk)?**
Kun je deze kort samenvatten?
Wat denk je dat het nut van de proloog en/of de epiloog is?
5. **Als je het boek in één zin zou moeten samenvatten, welke zin zou dit dan zijn?**
En lukt het in één woord?
6. **Lijkt dit boek een beetje op jouw eigen leven?**
Hoe dan?
Of juist helemaal niet?
7. **Welke gevoelens ervaart de hoofdpersoon allemaal gedurende het verhaal?**
Waardoor komt dat, denk je?
Voel jij je ook weleens zo?
8. **Welk personage buiten de hoofdpersoon om zou ook zijn of haar eigen boek moeten krijgen?**
Waar zou dat verhaal dan over gaan?
9. **Bedenk of je jouw boek wel of niet aan anderen zou aanraden.**
Probeer dan in één minuut iemand anders te overtuigen om jouw boek wel of niet te lezen.
10. **Wat zijn de belangrijkste gebeurtenissen in het boek in chronologische volgorde (van de eerste gebeurtenis tot de laatste)?**
11. **Komen er plottwists (gebeurtenissen of onthullingen die je niet had verwacht) voor in het boek?**
Wat dragen deze bij aan het verhaal?
12. **Welk probleem komt er voor in het verhaal?**
Wat zijn de oorzaken van dit probleem?
En hoe wordt dit probleem uiteindelijk opgelost?

13. Hoeveel tijd gaat er voorbij tussen het begin en het eind van het verhaal?
Is die vertelde tijd langzaam (het verhaal speelt zich bijvoorbeeld af in een dag) of juist snel (het verhaal speelt zich bijvoorbeeld af in een jaar)?
14. Hoe beïnvloedt de setting (bijvoorbeeld de plek, de tijd of het weer) in het verhaal de sfeer (bijvoorbeeld vrolijk of verdrietig) van het boek?
15. Welk personage reageert vaak anders dan dat jij zou doen?
Hoe verschilt deze reactie met die van jou?
16. Is er een personage wiens karakter verandert, naarmate het boek vordert?
Waarom heb je dat opgemerkt?
17. Wat heeft de hoofdpersoon aan het eind van het verhaal geleerd?
18. Vertel iets over het vertelperspectief: door wiens ogen lees je dit verhaal?
Wordt het verhaal verteld vanuit een ik-perspectief of een hij/zij-perspectief?
19. Welke boodschap wil de auteur met dit boek overbrengen, denk je?
(Bijvoorbeeld dat iedereen zichzelf mag zijn, of dat we goed moeten zorgen voor de aarde.)
20. Kun je de titel van het boek verklaren?
Waarom denk je dat de auteur voor deze titel heeft gekozen?
21. Welke thema's komen voor in het boek?
(Bijvoorbeeld armoede, dierenliefde of familieproblemen.)
Kun je voorbeelden uit het boek geven waarin deze thema's naar voren komen?
22. Waar ben je dankzij dit boek anders over gaan denken?
(Bijvoorbeeld: je mening over een bepaald onderwerp is veranderd of je hebt iets geleerd of beseft.)

Vragen niveau 3

Onderstaande vragen staan op de paarse kaartjes.

Vraag 1 tot en met 9 komen ook voor op de gele kaartjes.

Vraag 10 tot en met 22 komen ook voor op de oranje kaartjes.

Bij sommige vragen is de formulering hier op een hoger niveau.

Vraag 23 tot en met 35 komen niet voor op de gele en oranje kaartjes.

1. Bij welk genre hoort dit boek?
(Bijvoorbeeld griezelverhaal, historisch verhaal of romantisch verhaal.)
Waarom past het boek bij dit genre?
2. Zou jij nogmaals een boek over hetzelfde onderwerp van hetzelfde genre willen lezen?
Waarom wel of niet?
3. Noem een ander boek dat je hebt gelezen en dat totaal niet op dit boek lijkt.
Wat zijn de verschillen?
Welk boek vind je leuker?
4. Heeft dit boek een proloog (inleidend stuk) en/of een epiloog (afsluitend stuk)?
Kun je deze kort samenvatten?
Wat denk je dat het nut van de proloog en/of de epiloog is?
5. Als je het boek in één zin zou moeten samenvatten, welke zin zou dit dan zijn?
En lukt het in één woord?
6. Lijkt dit boek een beetje op jouw eigen leven?
Hoe dan?
Of juist helemaal niet?
7. Welke gevoelens ervaart de hoofdpersoon allemaal gedurende het verhaal?
Waardoor komt dat, denk je?
Voel jij je ook weleens zo?
8. Welk personage buiten de hoofdpersoon om zou ook zijn of haar eigen boek moeten krijgen?
Waar zou dat verhaal dan over gaan?
9. Bedenk of je jouw boek wel of niet aan anderen zou aanraden.
Probeer dan in één minuut iemand anders te overtuigen om jouw boek wel of niet te lezen.
10. Wat zijn de belangrijkste gebeurtenissen in het boek in chronologische volgorde (van de eerste gebeurtenis tot de laatste)?
11. Komen er plottwists (gebeurtenissen of onthullingen die je niet had verwacht) voor in het boek?
Wat dragen deze bij aan het verhaal?
12. Welk probleem komt er voor in het verhaal?
Wat zijn de oorzaken van dit probleem?
En hoe wordt dit probleem uiteindelijk opgelost?

13. Hoeveel tijd gaat er voorbij tussen het begin en het eind van het verhaal?
Is die vertelde tijd langzaam (het verhaal speelt zich bijvoorbeeld af in een dag) of juist snel (het verhaal speelt zich bijvoorbeeld af in een jaar)?
14. Hoe beïnvloedt de setting (bijvoorbeeld de plek, de tijd of het weer) in het verhaal de sfeer (bijvoorbeeld vrolijk of verdrietig) van het boek?
15. Welk personage reageert vaak anders dan dat jij zou doen?
Hoe verschilt deze reactie met die van jou?
16. Is er een personage wiens karakter verandert, naarmate het boek vordert?
Waarom heb je dat opgemerkt?
17. Wat heeft de hoofdpersoon aan het eind van het verhaal geleerd?
Wat zou de hoofdpersoon nog meer kunnen leren?
18. Vertel iets over het vertelperspectief: door wiens ogen lees je dit verhaal?
Wordt het verhaal verteld vanuit een ik-perspectief of een hij/zij-perspectief?
19. Welke boodschap wil de auteur met dit boek overbrengen, denk je?
(Bijvoorbeeld dat iedereen zichzelf mag zijn, of dat we goed moeten zorgen voor de aarde.)
20. Kun je de titel van het boek verklaren?
Waarom denk je dat de auteur voor deze titel heeft gekozen?
21. Welke thema's komen voor in het boek?
(Bijvoorbeeld armoede, dierenliefde of familieproblemen.)
Kun je voorbeelden uit het boek geven waarin deze thema's naar voren komen?
22. Waar ben je dankzij dit boek anders over gaan denken?
(Bijvoorbeeld: je mening over een bepaald onderwerp is veranderd of je hebt iets geleerd of beseft.)
23. Wat vind je van het boek als je kijkt naar de schrijfstijl van de auteur?
(Denk bijvoorbeeld aan de lengte van zinnen, de hoeveelheid bijvoeglijke naamwoorden en het gebruik van dialogen (gesprekken).)
24. Pak je boek er weer bij. Welke zinnen of welk stukje vond je bijzonder goed geschreven?
Wat maakt dit zo mooi?
25. Gebruikt de auteur veel of weinig beeldspraak?
(Beeldspraak is figuurlijk taalgebruik, bijvoorbeeld 'zo traag als een slak', 'voetbal is oorlog', of 'een boom van een vent'.)
26. Gebruikt de auteur humor om het verhaal te vertellen?
Zo ja, kun je een grappig stuk voorlezen?
27. Als je dit boek vergelijkt met andere boeken uit hetzelfde genre, wat maakt dit boek dan uniek?
Wat zijn de verschillen en overeenkomsten?
28. Voor wie denk je dat dit boek is geschreven?
Welke kenmerken van het boek maken het geschikt voor die doelgroep?
29. Stel je voor dat dit boek voor een andere doelgroep (bijvoorbeeld volwassenen of kleuters) geschreven zou zijn. Wat zou er dan in het boek veranderen?

30. Bevat het boek flashbacks (terugblikken) en/of flashforwards (vooruitblikken)?
Zo ja, noem ten minste één voorbeeld uit het boek.
31. Zijn er scènes in het boek die je al zag aankomen, dus die voorspelbaar waren?
Hoe had de auteur die scènes origineler kunnen maken?
32. Wat is het spannendste moment (de climax) van het verhaal?
Hoe bouwt de auteur de spanning naar dit moment op?
33. Kies een gebeurtenis die de hoofdpersoon meemaakt.
Hoe zou een ander personage dezelfde gebeurtenis ervaren?
Hoe zou dat verschillen ten opzichte van de hoofdpersoon?
34. Welke verschillende culturen of achtergronden kom je tegen in het boek?
Hoe denk je dat deze verschillen de personages en het verhaal beïnvloeden?
35. Op welke manier zie je jouw eigen cultuur terug in het boek?
Vind jij dit kloppend?